

Czwartek, 24 listopada 2022 r.

P9_TA(2022)0421

Wyniki modernizacji Traktatu karty energetycznej

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 24 listopada 2022 r. w sprawie wyników aktualizacji Traktatu karty energetycznej (2022/2934(RSP))

(2023/C 167/10)

Parlament Europejski,

- uwzględniając Traktat karty energetycznej (TKE), który podpisano w 1994 r. i który wszedł w życie w 1998 r.,
- uwzględniając proces aktualizacji Traktatu karty energetycznej zainicjowany w 2017 r. i propozycję UE w tej sprawie,
- uwzględniając porozumienie przyjęte podczas 21. Konferencji Stron Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie Zmian Klimatu w Paryżu 12 grudnia 2015 r. (porozumienie paryskie),
- uwzględniając komunikat Komisji z 11 grudnia 2019 r. w sprawie Europejskiego Zielonego Ładu (COM(2019)0640),
- uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1119 z 30 czerwca 2021 r. w sprawie ustanowienia ram na potrzeby osiągnięcia neutralności klimatycznej i zmiany rozporządzeń (WE) nr 401/2009 i (UE) 2018/1999 (Europejskie prawo o klimacie) ⁽¹⁾,
- uwzględniając zalecenie Komisji (UE) 2021/1749 z 28 września 2021 r. pt. „Efektywność energetyczna przede wszystkim – od zasad do praktyki” ⁽²⁾ i załączone do niego wytyczne,
- uwzględniając dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (dyrektywa w sprawie odnawialnych źródeł energii) ⁽³⁾,
- uwzględniając dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2002 z dnia 11 grudnia 2018 r. zmieniającą dyrektywę 2012/27/UE w sprawie efektywności energetycznej ⁽⁴⁾,
- uwzględniając orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, w szczególności opinię 2/15 z 16 maja 2017 r. w sprawie umowy o wolnym handlu między UE a Republiką Singapuru ⁽⁵⁾, wyrok z 6 marca 2018 r. w sprawie C-284/16 (wstępne orzeczenie w sprawie Republika Słowacka przeciwko Achmea BV) ⁽⁶⁾, opinię 1/17 z 30 kwietnia 2019 r. w sprawie kompleksowej umowy gospodarczo-handlowej między Kanadą a UE i jej państwami członkowskimi ⁽⁷⁾, wyrok z 2 września 2021 r. w sprawie C-741/19 (wstępne orzeczenie w sprawie Republika Mołdawii przeciwko Komstroy LLC) ⁽⁸⁾, a także wyrok z 26 października 2021 r. w sprawie C-109/20 (wstępne orzeczenie w sprawie Rzeczpospolita Polska przeciwko PL Holdings Sàrl) ⁽⁹⁾,
- uwzględniając mandat udzielony w 2017 r. III grupie roboczej Komisji ONZ ds. Międzynarodowego Prawa Handlowego (UNCITRAL) do pracy nad reformą rozstrzygania sporów między inwestorem a państwem (ISDS),

⁽¹⁾ Dz.U. L 243 z 9.7.2021, s. 1.

⁽²⁾ Dz.U. L 350 z 4.10.2021, s. 9.

⁽³⁾ Dz.U. L 328 z 21.12.2018, s. 82.

⁽⁴⁾ Dz.U. L 328 z 21.12.2018, s. 210.

⁽⁵⁾ Opinia z 16 maja 2017 r., EU:C:2017:376.

⁽⁶⁾ Wyrok Trybunału z 6 marca 2018 r., Republika Słowacka przeciwko Achmea BV, sprawa C-284/16, EU:C:2018:158.

⁽⁷⁾ Opinia z 30 kwietnia 2019 r., EU:C:2019:341.

⁽⁸⁾ Wyrok Trybunału z 2 września 2021 r., Republika Mołdawii przeciwko Komstroy LLC, sprawa C-741/19, EU:C:2021:655.

⁽⁹⁾ Wyrok Trybunału z 26 października 2021 r., Rzeczpospolita Polska przeciwko PL Holdings Sàrl, sprawa C-109/20, EU:C:2021:875.

Czwartek, 24 listopada 2022 r.

- uwzględniając decyzję Włoch o wycofaniu się z TKE od 1 stycznia 2016 r.,
 - uwzględniając projekt ustawy o wypowiedzeniu TKE przyjęty przez polski rząd 10 sierpnia 2022 r. i skierowany do Sejmu 25 sierpnia 2022 r.,
 - uwzględniając oświadczenia rządu hiszpańskiego z 12 października 2022 r., rządu niderlandzkiego z 19 października 2022 r., rządu francuskiego z 21 października 2022 r., rządu słoweńskiego z 10 listopada 2022 r., rządu niemieckiego z 11 listopada 2022 r. i rządu luksemburskiego z 18 listopada 2022 r. o zamiarze wycofania się z TKE,
 - uwzględniając porozumienie o wygaśnięciu dwustronnych traktatów inwestycyjnych między państwami członkowskimi Unii Europejskiej podpisane 5 maja 2020 r.⁽¹⁰⁾,
 - uwzględniając swoje ostatnio przyjęte rezolucje, w szczególności rezolucję z 23 czerwca 2022 r. w sprawie przyszłości polityki UE dotyczącej inwestycji międzynarodowych⁽¹¹⁾ oraz rezolucję z 20 października 2022 r. w sprawie konferencji klimatycznej Narodów Zjednoczonych w 2022 r. w Szarm el-Szejk (Egipt) (COP27)⁽¹²⁾,
 - uwzględniając brak większości kwalifikowanej w Radzie opowiadającej się za aktualizacją TKE jako podstawy stanowiska UE na 33. posiedzeniu Konferencji Karty Energetycznej,
 - uwzględniając komunikat Komisji z 5 października 2022 r. dotyczący porozumienia między państwami członkowskimi, Unią Europejską i Europejską Wspólnotą Energii Atomowej w sprawie interpretacji Traktatu karty energetycznej (COM(2022)0523),
 - uwzględniając art. 132 ust. 2 i 4 Regulaminu,
- A. mając na uwadze, że TKE jest umową międzynarodową; mając na uwadze, że traktat podpisano w grudniu 1994 r. i że wszedł on w życie w kwietniu 1998 r.; mając na uwadze, że TKE ma 53 sygnatariuszy i umawiających się stron, włącznie z Unią Europejską, Euratom i wszystkimi państwami członkowskimi z wyjątkiem Włoch, które wycofały się w 2016 r.; mając na uwadze, że UE i jej państwa członkowskie stanowią ponad połowę członków TKE z prawem głosu;
- B. mając na uwadze, że pierwotnie TKE miał stanowić forum współpracy politycznej Wschód-Zachód w dziedzinie energii, ochrony inwestycji, handlu i tranzytu; mając na uwadze, że postanowień traktatu dotyczących ochrony inwestycji nie aktualizowano od lat 90. XX wieku i że są one przestarzałe w porównaniu z nowymi standardami określonymi w zreformowanym unijnym podejściu do polityki inwestycyjnej; mając na uwadze, że nie spróbowano uwzględnić pilnej potrzeby łagodzenia zmiany klimatu i stopniowego wycofywania inwestycji w paliwa kopalne do 2018 r.;
- C. mając na uwadze, że państwa członkowskie są związane około półtora tysiącem dwustronnych umów inwestycyjnych, które ratyfikowano przez wejściem w życie traktatu z Lizbony i które nadal chronią inwestycje w paliwa kopalne, obejmują dawny model IDS oraz zawierają przestarzałe przepisy i mechanizmy niezgodne z unijnymi wartościami i zasadami prawa; mając na uwadze, że nie weszła w życie żadna z nowych międzynarodowych umów inwestycyjnych zawartych w następstwie nowoczesnego podejścia wynegocjowanego przez UE od czasu obowiązywania traktatu z Lizbony;
- D. mając na uwadze, że zapobieganie poważnym kryzysom klimatycznym i ochrona naszego bezpieczeństwa energetycznego będą wymagać przyspieszenia procesu stopniowego wycofywania paliw kopalnych i szybkiego przejścia na energię ze źródeł odnawialnych;
- E. mając na uwadze, że Europejski Zielony Ład ma odpowiadać na wyzwania związane ze zmianą klimatu i degradacją środowiska; mając na uwadze, że wszystkie strategie polityczne UE, w tym polityka inwestycyjna, muszą przyczynić się do osiągnięcia tego celu;
- F. mając na uwadze, że Międzyrządowy Zespół ds. Zmian Klimatu określił TKE jako „poważną przeszkodę w łagodzeniu zmiany klimatu” w sprawozdaniu z 2022 r. w sprawie łagodzenia zmiany klimatu, które zostało wydane w kwietniu 2022 r.;

⁽¹⁰⁾ Dz.U. L 169 z 29.5.2020, s. 1.

⁽¹¹⁾ Teksty przyjęte, P9_TA(2022)0268.

⁽¹²⁾ Teksty przyjęte, P9_TA(2022)0373.

Czwartek, 24 listopada 2022 r.

- G. mając na uwadze, że przejście na czystą energię wymaga przyspieszenia globalnych inwestycji w czystą energię oraz zachęt dla europejskich przedsiębiorstw energetycznych do inwestowania w energię ze źródeł odnawialnych;
- H. mając na uwadze, że w świetle rosnących obaw natury prawnej i politycznej dotyczących TKE w listopadzie 2018 r. zainicjowano proces aktualizacji prowadzony przez UE i jej państwa członkowskie, skupiający się na standardach ochrony inwestycji, a także na ograniczeniu ochrony przyznawanej paliwom kopalnym i wspieraniu zrównoważonego rozwoju; mając na uwadze, że 27 listopada 2018 r. Konferencja Karty Energetycznej zatwierdziła wykaz tematów do aktualizacji; mając na uwadze, że w lipcu 2019 r. Rada udzieliła Komisji mandatu do negocjowania aktualizacji TKE; mając na uwadze, że w maju 2020 r. UE przedłożyła wniosek dotyczący aktualizacji TKE; mając na uwadze, że 15 lutego 2021 r. UE przedstawiła sekretariatowi TKE dodatkową propozycję dotyczącą rozwiązania problemu definicji działalności gospodarczej w sektorze energetycznym, znaną również jako wyłączenie dotyczące paliw kopalnych;
- I. mając na uwadze, że 24 czerwca 2022 r. umawiające się strony osiągnęły porozumienie co do zasady w sprawie aktualizacji TKE; mając na uwadze, że zmiany w traktacie obejmują zmiany standardów ochrony inwestycji TKE oraz odniesienie do prawa państw do podejmowania działań regulacyjnych z powodów takich jak ochrona środowiska lub działania w dziedzinie klimatu;
- J. mając na uwadze, że tekst prawny ostatecznej umowy nie został jeszcze oficjalnie opublikowany, co jest niezgodne z poziomem przejrzystości innych umów handlowych i inwestycyjnych UE;
- K. mając na uwadze, że od czasu zakończenia negocjacji Niemcy, Francja, Hiszpania, Holandia, Polska, Słowenia i Luksemburg, które łącznie reprezentują ponad 70 % ludności UE, ogłosiły, że zamierzają wycofać się z TKE; mając na uwadze, że Włochy wycofały się z TKE w 2016 r.; mając na uwadze, że inne państwa członkowskie nadal rozważają możliwość wycofania się z TKE;
- L. mając na uwadze, że Radzie nie udało się osiągnąć większości kwalifikowanej opowiadającej się za aktualizacją TKE jako podstawy dla przyjęcia aktualizacji na Konferencji Karty Energetycznej w listopadzie 2022 r.; mając na uwadze, że w wyniku tego aktualizację usunięto z porządku obrad Konferencji Karty Energetycznej;
- M. mając na uwadze, że UE dysponuje liczbą głosów równą liczbie jej państw członkowskich, które są umawiającymi się stronami TKE. mając na uwadze, że tylko wtedy, gdy UE nie korzysta z przysługującego jej prawa głosu, jej państwa członkowskie mogą skorzystać ze swojego; mając na uwadze, że ratyfikację przez te państwa członkowskie UE, które są stronami TKE, należałoby przeprowadzić zgodnie z ich krajowymi przepisami ratyfikacyjnymi i przy podziale kompetencji między UE a państwa członkowskie;
- N. mając na uwadze, że Parlament musiałby wyrazić zgodę na aktualizację TKE, zanim UE mogłaby rozpocząć tymczasowe stosowanie zaktualizowanego traktatu, zgodnie z wytycznymi politycznymi Komisji; mając na uwadze, że Parlament musiałby wyrazić zgodę na wycofanie się UE z TKE;
- O. mając na uwadze, że alarmująca liczba roszczeń związanych z inwestycjami dotyczy środków ochrony środowiska; mając na uwadze, że różne państwa, w tym państwa członkowskie, są pozywane w związku z polityką klimatyczną lub sprawiedliwą transformacją; mając na uwadze, że TKE jest najbardziej sporną ze wszystkich umów o ochronie inwestycji; mając na uwadze, że obecnie toczy się ponad 40 wewnątrzunijnych spraw dotyczących arbitrażu inwestycyjnego; mając na uwadze, że według Sekretariatu Karty Energetycznej od 1 czerwca 2022 r. na mocy TKE wszczęto co najmniej 150 spraw dotyczących arbitrażu inwestycyjnego, z czego jedna trzecia dotyczy inwestycji w paliwa kopalne, a 70 % to opierające się na TKE wewnątrzunijne sprawy dotyczące arbitrażu inwestycyjnego;
- P. mając na uwadze, że TKE jest obecnie niezgodny z traktatami UE, ponieważ umożliwia trybunałom inwestycyjnym interpretację i stosowanie prawa UE bez wprowadzania niezbędnych zabezpieczeń chroniących autonomię regulacyjną UE, a także ponieważ negatywnie wpływa na funkcjonowanie instytucji UE zgodnie z ramami konstytucyjnymi UE;
- Q. mając na uwadze, że w wyroku z 6 marca 2018 r. w sprawie C-284/16 (wstępne orzeczenie w sprawie Republika Słowacka przeciwko Achmea BV) TSUE orzekł, że klauzule arbitrażowe między inwestorem a państwem w umowach międzynarodowych zawartych między państwami członkowskimi UE są sprzeczne z traktatami UE i w wyniku tego nie mogą być stosowane po dniu, w którym ostatnia ze stron wewnątrzunijnej dwustronnej umowy inwestycyjnej stała się państwem członkowskim UE; mając na uwadze, że stosując te same zasady, w wyroku z 2 września 2021 r. w sprawie C-741/19 (wstępne orzeczenie w sprawie Republika Mołdawii przeciwko Komstroy LLC) TSUE orzekł, że art. 26 ust. 2

Czwartek, 24 listopada 2022 r.

lit. c) TKE należy interpretować w ten sposób, że nie ma on zastosowania do sporów między państwem członkowskim UE a inwestorem z innego państwa członkowskiego UE dotyczących inwestycji dokonanej przez tego ostatniego w tym pierwszym państwie członkowskim; mając na uwadze, że powszechnie wiadomo, iż wyroki TSUE mają zastosowanie *ex tunc*; mając na uwadze, że arbitrzy ignorowali te orzeczenia TSUE podczas rozpatrywania spraw;

- R. mając na uwadze, że UE przejęła wiodącą rolę w reformie polityki inwestycyjnej; mając na uwadze, że od czasu wejścia w życie traktatu z Lizbony, pod naciskiem i przy wsparciu Parlamentu, UE zreformowała model ochrony inwestycji oraz postanowiła zastąpić rozstrzygnięcie sporów między inwestorem a państwem systemem sądów ds. inwestycji, rozpoczęła negocjacje w sprawie wielostronnego trybunału rozstrzygania sporów inwestycyjnych, przyjęła przepisy regulujące subsydia zagraniczne, które zakłócają rynek wewnętrzny, oraz przyjęła przepisy dotyczące monitorowania przychodzących bezpośrednich inwestycji zagranicznych; mając na uwadze, że zmiany te są znaczącym krokiem we właściwym kierunku, umożliwiającym zaktualizowaną i zrównoważoną politykę inwestycyjną; mając na uwadze, że jest jeszcze wiele do zrobienia, aby osiągnąć postęp w realizacji tego programu reform;
- S. mając na uwadze, że UE popiera trwające negocjacje w ramach III grupy roboczej UNCITRAL oraz ustanowienie wielostronnego trybunału rozstrzygania sporów inwestycyjnych;
1. uznaje, że TKE spotkał się z ostrą krytyką jako przeszkoda w przejściu na energię ze źródeł odnawialnych i w ochronie bezpieczeństwa energetycznego w UE i jej państwach członkowskich; uważa obowiązujący TKE za przestarzały instrument, który przestał służyć interesom Unii Europejskiej, zwłaszcza w odniesieniu do celu osiągnięcia neutralności klimatycznej do 2050 r.;
 2. z zadowoleniem przyjmuje wysiłki UE i jej państw członkowskich dotyczące kierowania procesem aktualizacji TKE; pochwała wysiłki negocjacyjne Komisji na rzecz dostosowania TKE do mandatu, jaki udzieliła jej Rada, aby zachować zdolność UE do opracowywania środków polityki publicznej zgodnych z porozumieniem paryskim, celami Europejskiego Zielonego Ładu i priorytetami Parlamentu Europejskiego;
 3. uznaje, że aktualizację TKE negocjowano w odpowiedzi na zdecydowane żądanie państw członkowskich UE od listopada 2018 r.; podkreśla, że zmiana TKE wymaga jednomyślności wszystkich umawiających się stron głosujących na corocznej konferencji TKE;
 4. ponownie wyraża zaniepokojenie, że wiele umawiających się stron, w tym kraje uprzemysłowione o wysokim dochodzie, zdaje się nie podzielać ambicji UE dotyczących aktualizacji TKE, łagodzenia zmiany klimatu, przyspieszania zrównoważonego rozwoju i wspierania przejścia na czystą energię, mimo że wszystkie te strony są też sygnatariuszami porozumienia paryskiego;
 5. podkreśla, że końcowy tekst zaktualizowanego TME zawiera elementy mandatu negocjacyjnego udzielonego Komisji, nie jest zgodny z porozumieniem paryskim, unijnym prawem o klimacie czy celami Europejskiego Zielonego Ładu, jest niezgodny z celami określonymi przez Parlament w rezolucji z 23 czerwca 2022 r. w sprawie przyszłości polityki UE dotyczącej inwestycji międzynarodowych, gdyż zawiera przede wszystkim natychmiastowy zakaz pozywania przez inwestorów inwestujących w paliwa kopalne umawiających się stron za prowadzenie polityki stopniowego wycofywania paliw kopalnych zgodnie z ich zobowiązaniami międzynarodowymi, znaczne skrócenie ram czasowych stopniowego wycofywania ochrony istniejących inwestycji w paliwa kopalne oraz usunięcie mechanizmu rozstrzygania sporów między inwestorem a państwem; podkreśla, że Parlament wyraził stanowisko, zgodnie z którym UE i jej państwa członkowskie nie powinny podpisywać lub ratyfikować traktatów o ochronie inwestycji obejmujących mechanizm rozstrzygania sporów między inwestorem a państwem; zauważa, że po ustanowieniu wielostronnego trybunału rozstrzygania sporów inwestycyjnych jego kompetencje mogłyby mieć bezpośrednie zastosowanie do wszystkich obowiązujących dwustronnych i wielostronnych umów inwestycyjnych (w tym do TKE) krajów, które do niego przystąpiły;
 6. z zadowoleniem przyjmuje zamiar UE i Zjednoczonego Królestwa dotyczący wyłączenia inwestycji w paliwa kopalne z ochrony, jaką daje TKE; z zadowoleniem przyjmuje fakt, że w przypadku UE i jej państw członkowskich większość nowych inwestycji w paliwa kopalne ma stracić ochronę od 15 sierpnia 2023 r.;
 7. zauważa, że w zaktualizowanym wniosku dotyczącym TKE utrzymano ochronę istniejących inwestycji w paliwa kopalne przez co najmniej 10 lat; zauważa, że dziesięcioletni okres odliczania rozpocząłby się od wejścia w życie zaktualizowanego TKE (okres ten rozpocząłby się 15 sierpnia 2023 r.), jeśli UE, jej państwa członkowskie i pozostałe umawiające się strony zgodziłyby się na tymczasowe stosowanie umowy, gdyż w przeciwnym razie okres ten rozpocząłby się dopiero po ratyfikacji przez trzy czwarte umawiających się stron, co przedłużyłoby ochronę inwestycji w paliwa kopalne na okres bliski 20 lat przewidziany w klauzuli wygaśnięcia TKE; zauważa, że w zaktualizowanym TKE wyznacza się datę graniczną (rok 2040), od kiedy wszystkie inwestycje w paliwa kopalne nie będą już chronione, w razie gdyby umawiające się strony postanowiły zastosować wyłączenie; wyraża głębokie zaniepokojenie faktem, że harmonogram ten jest sprzeczny

Czwartek, 24 listopada 2022 r.

z aktualną wiedzą na temat tempa wycofywania paliw kopalnych potrzebnego do ograniczenia globalnego ocieplenia do 1,5 °C w stosunku do poziomu sprzed epoki przemysłowej, oraz że podważałby cele klimatyczne UE; przypomina, że Parlament zajął stanowisko, w którym opowiedział się za tym, by w TKE „natychmiast zabroniono inwestorom inwestującym w paliwa kopalne pozywania umawiających się stron za prowadzenie polityki stopniowego wycofywania się z korzystania z paliw kopalnych zgodnie z ich zobowiązaniami wynikającymi z porozumienia paryskiego”; zauważa, że definicja istniejących inwestycji obejmuje projekty w fazie poszukiwawczej i ich ewentualną przyszłą realizację;

8. ubolewa, że na podstawie zaktualizowanego TKE wiele umawiających się stron postanowiło bezterminowo utrzymać ochronę podmiotów inwestujących w paliwa kopalne;

9. podkreśla, że zaktualizowany TKE można stosować jako podstawę dla nowych roszczeń tylko po jego pełnym wejściu w życie lub wtedy, gdy zarówno państwo przyjmujące inwestora, jak i państwa pozwane tymczasowo stosują zaktualizowany TKE; głęboko ubolewa nad brakiem jasności, jaki powoduje ta sytuacja, gdyż prowadzi to do fragmentarycznego wdrażania i opóźnień oraz grozi przedłużeniem stosowania niezaktualizowanego TKE;

10. z zadowoleniem przyjmuje włączenie do zaktualizowanego TKE nowych postanowień dotyczących wykładni traktatu, zwłaszcza postanowień dotyczących prawa do regulacji w interesie uzasadnionych celów polityki publicznej, pilnej potrzeby skutecznego przeciwdziałania zmianie klimatu, praw i obowiązków umawiających się stron wynikających z wielostronnych umów dotyczących środowiska i pracy, w tym porozumienia paryskiego, ich zobowiązania do promowania inwestycji energetycznych w sposób, który przyczyniłby się do zrównoważonego rozwoju, i odpowiedzialnego prowadzenia działalności gospodarczej; odnotowuje włączenie mechanizmu pojednawczego w celu rozstrzygnięcia sporów dotyczących zrównoważonego rozwoju;

11. przypomina swoje stanowisko, że UE i jej państwa członkowskie nie powinny podpisywać lub ratyfikować umów o ochronie inwestycji, które obejmują mechanizm rozstrzygnięcia sporów między inwestorem a państwem; ubolewa, że w zaktualizowanym TKE pozostawiono ten przedawniony mechanizm rozstrzygnięcia sporów, oraz podkreśla, że istnieją liczne dowody na to, że arbitrzy ds. inwestycji ignorują zamiary państw dotyczące ochrony celów ich polityki publicznej, zwłaszcza jeśli chodzi o stopniowe wycofywanie paliw kopalnych czy ochronę środowiska;

12. popiera trwające negocjacje w ramach III grupy roboczej UNCITRAL, w ramach których UE i jej państwa członkowskie dążą do ustanowienia wielostronnego trybunału rozstrzygnięcia sporów inwestycyjnych, który mógłby stać się właściwym organem orzekającym do rozstrzygnięcia międzynarodowych sporów inwestycyjnych; zauważa, że jeżeli trybunał zostałby powołany, jego kompetencje miałyby bezpośrednie zastosowanie do wszystkich obowiązujących dwustronnych i wielostronnych umów inwestycyjnych (w tym do TKE) krajów, które do niego przystąpiły; przypomina, że zgodnie z art. 30 ust. 3 Konwencji wiedeńskiej o prawie traktatów z 1969 r. system wielostronnego trybunału rozstrzygnięcia sporów inwestycyjnych miałby zatem pierwszeństwo przed mechanizmami ISDS w przypadku krajów przystępujących do niego; wzywa Komisję, aby jak najszybciej i pomyślnie zakończyła negocjacje w ramach III grupy roboczej UNCITRAL;

13. wzywa Komisję, aby wyraźnie poparła – także w UNCITRAL – proces i wyniki mechanizmu, za pomocą którego państwa mogą skutecznie wycofać zgodę na ISDS z traktatów lub wypowiedzieć traktaty;

14. obawia się, że dwudziestoletnia klauzula wygaśnięcia w przypadku wycofania się pozostanie niezmieniona w zaktualizowanym tekście, i ubolewa, że nie była ona częścią mandatu negocjacyjnego, przez co nadal pozbawiać będzie państwa, które pozostają stronami TKE, możliwości łatwego wycofania się z traktatu, jeżeli arbitrzy mieliby wciąż osłabiać zdolność państw do regulacji; podkreśla, że wycofanie się z TKE wiązałoby się z uzależnieniem występujących umawiających się stron od dwudziestoletniej klauzuli wygaśnięcia zapisanej w TKE, zgodnie z którą wszystkie istniejące inwestycje nieobjęte umową inter se byłyby nadal chronione zgodnie z zasadami zapisanymi w niezaktualizowanym TKE; z zadowoleniem przyjmuje jednak fakt, że ochrona dla wszystkich nowych inwestycji kończyłaby się natychmiast po wycofaniu się; zauważa, że w ramach zaktualizowanego TKE większość nowych inwestycji w paliwa kopalne nie byłaby już chroniona od 15 sierpnia 2023 r.;

15. ubolewa, że zaktualizowany TKE nie rozwiązuje krytycznego problemu technik wyceny i umożliwia przyznawanie odszkodowań znacznie przewyższających zainwestowane kwoty; zauważa, że proponowane zmiany przepisów dotyczących przyznawania odszkodowań miałyby niewielki wpływ, ponieważ arbitrzy mają tendencję do bardzo szerokiej interpretacji pojęcia „straty”, w tym oczekiwanych przyszłych korzyści; zauważa, że metody te są wysoce kontrowersyjne z uwagi na ich bardzo szeroki margines swobody i oparcie się na wysoce złożonych i z natury spekulacyjnych założeniach;

Czwartek, 24 listopada 2022 r.

16. z zadowoleniem przyjmuje wyjaśnienie Trybunału Sprawiedliwości, że postanowienia dotyczące ISDS zawarte w TKE nie mają zastosowania w przypadku sporów wewnątrzunijnych, a także włączenie do zaktualizowanego TKE zasady, zgodnie z którą postanowienia dotyczące ISDS nie mają zastosowania do członków tej samej regionalnej organizacji integracji gospodarczej; wyraża jednak zaniepokojenie możliwością, że arbitrzy będą nadal decydować o rozpatrywaniu sporów wewnątrzunijnych, a sprawy podlegające przepisom Międzynarodowego Centrum Rozstrzygania Sporów Inwestycyjnych nadal będą egzekwowane w sądach innych państw; z niepokojem zauważa, że wyrok w sprawie Achmea nie powstrzymał arbitrów od dalszego powtarzającego się ignorowania orzeczenia i rozpatrywania sporów wewnątrzunijnych; z zadowoleniem przyjmuje projekt Komisji dotyczący umowy *inter se*, w którym wyjaśnia, że TKE i zapisana w nim klauzula wygaśnięcia nie mają i nigdy nie miały zastosowania w kontekście wewnątrzunijnym; wzywa wszystkie państwa członkowskie do jak najszybszej ratyfikacji takich umów; wzywa Komisję, aby nawiązała kontakt z krajami partnerskimi i zaproponowała drugą umowę umożliwiającą umawiającym się stronom TKE spoza UE, które chcą wycofać się z traktatu, neutralizację klauzuli wygaśnięcia na zasadzie wzajemności;
17. odnotowuje brak kwalifikowanej większości państw członkowskich UE, które byłyby skłonne wspierać aktualizację TKE, co doprowadziło do załamania wysiłków na rzecz aktualizacji; jest zdania, że ani UE, ani jej państwa członkowskie nie mogą pozostać stroną obecnie obowiązującego TKE, gdyż jest on niezgodny z prawem UE i polityką UE;
18. ponownie przypomina, że Parlament zaapelował do Komisji i państw członkowskich, by rozpoczęły przygotowania do skoordynowanego wycofania się z TKE i porozumienia wykluczającego stosowanie klauzuli wygaśnięcia między zainteresowanymi umawiającymi się stronami; przypomina, że UE może ratyfikować zaktualizowany TKE jedynie za ostateczną zgodą Parlamentu, oraz że Parlament rozważy swoje wcześniejsze stanowiska i niedociągnięcia dotyczące aktualizacji, jeżeli będzie zobowiązany wyrazić zgodę; stoi na stanowisku, że Parlament poprzez wycofanie się UE z TKE, gdy będzie zobowiązany wyrazić na to zgodę;
19. z zadowoleniem przyjmuje ogłoszenie przez rządy Polski, Hiszpanii, Niderlandów, Francji, Słowenii, Niemiec i Luksemburga zamiaru wycofania się z TKE i zauważa, że w większości przypadków decyzję podjęto na podstawie wyników procesu aktualizacji;
20. podkreśla potrzebę skoordynowanego działania, aby wzmocnić naszą pozycję w negocjacjach w sprawie wycofania się oraz ograniczyć negatywne skutki klauzuli wygaśnięcia i skutecznie zapobiegać sporom wewnątrzunijnym; wzywa Komisję, aby bezzwłocznie rozpoczęła proces skoordynowanego wycofania się UE z TKE, i wzywa Radę, aby poparła taki wniosek; uważa, że jest to najlepszy wariant dla UE, aby osiągnąć pewność prawa i zapobiec sytuacji, w której TKE w dalszym ciągu zagraża ambicjom UE w zakresie klimatu i bezpieczeństwa energetycznego;
21. podkreśla, że choć od początku negocjacji w sprawie aktualizacji Parlament kilkakrotnie zwracał się do Komisji, nie przygotowała ona odpowiednio tego skoordynowanego wycofania się jako alternatywy w przypadku niezadowolających wyników lub niepowodzenia procesu aktualizacji ani nie przekazała żadnych informacji na ten temat;
22. zwraca uwagę na brak spójności między stanowiskami niektórych państw członkowskich w sprawie TKE a zawartymi przez nie dwustronnymi umowami inwestycyjnymi, które nadal chronią inwestycje w paliwa kopalne i przestarzałe przepisy sprzeczne z celami i wartościami UE;
23. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania niniejszej rezolucji Radzie, Komisji, rządów i parlamentom państw członkowskich, sekretariatowi Traktatu karty energetycznej oraz rządów państw członkowskich Traktatu karty energetycznej.
-